Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування головного закладу вищої освіти)

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(повна назва відокремленого структурного підрозділу)

Циклова комісія *комп'ютерна інженерія*

(назва циклової/предметної комісії)

"ПОГОДЖЕНО"
Завідувач
Природничого відділення
Христина МЕЛЬНИЧУК
(підпис) (ім'я та прізвище)
"31" 08 20 26 року

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник директора
з навчально-методичної роботи
Микола ДЕРЕВ'ЯНЧУК
(підпис) (ім'я та прізвище)
"31" 08 20 26 року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

"Цивільна безпека та захист у кризових ситуаціях"

(вкажіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма

"Комп'ютерна інженерія"

(назва освітньо-професійної програми)

Спеціальність

F7 Комп'ютерна інженерія

(код і назва спеціальності)

Галузь знань

F Інформаційні технології

(код і назва галузі знань)

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

(назва освітньо-професійного ступеня)

Мова навчання

українська

(вказати: на якій мові читається предмет)

Чернівці, 2026

Програма навчальної дисципліни *"Цивільна безпека та захист у кр. ситуаціях"*

(назва навчальної дисципліни)

складена відповідно до освітньо-професійної програми

"Комп'ютерна інженерія"

(назва освітньо-професійної програми)

затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 13 від «28» серпня 2026 року) та введеної в дію наказом ректора № 315 від «28» серпня 2026 року.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені (педагогічні) звання)

Викладач, спеціаліст першої категорії, капітан, О.В. Балацький

Профайл викладача https://ge-college.chnu.edu.ua/predmetna-komisiia/sklad-predmetnoi-komisii/balatskyi-oleh-v-iacheslavovych/

E-mail o.balackiy@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=9707

Робоча програма обговорена та узгоджена на засіданні циклової комісії

комп'ютерна інженерія

Протокол № 1 від "27" 08 2026 року

Голова циклової комісії _____ *Олександр ТАЩУК*

(підпис) (ім'я та прізвище)

Схвалена Методичною радою

Протокол № 1 від "27" 08 2026 року

Голова методичної ради _____ *Ольга БІЛОКРИЛА*

(підпис) (ім'я та прізвище)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Анотація: навчальна дисципліна ***«Цивільна безпека та захист у кризових ситуаціях»*** спрямована на формування в здобувачів освіти знань, умінь і практичних навичок безпечної поведінки в умовах надзвичайних, кризових та воєнних ситуацій.

Мета: формування здатності оцінювати ризики, приймати обґрунтовані рішення для збереження життя і здоров'я, діяти за алгоритмами безпечної поведінки під час надзвичайних ситуацій, евакуації, обстрілів, загроз вибухонебезпечних предметів, ядерного, хімічного та біологічного ураження, терористичних загроз, а також забезпечувати власну життєдіяльність в екстремальних умовах.

Завдання: сформувати знання про надзвичайні ситуації та їхні ризики; навчити критично сприймати інформацію про небезпеки; відпрацювати алгоритми дій цивільного населення під час обстрілів та евакуації; сформувати навички безпечної поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів; ознайомити із засобами захисту; розвинути психологічну стійкість, навички саморегуляції та взаємодопомоги; сформувати базові навички виживання і підтримання життєдіяльності в екстремальних умовах.

Предмет навчальної дисципліни: закономірності виникнення та розвитку небезпечних і кризових ситуацій, ризики для цивільного населення, алгоритми безпечної поведінки, евакуація, захист від небезпечних факторів, психологічна саморегуляція, виживання та життєзабезпечення.

Пререквізити: базові знання з природничих наук, фізичної культури, інформатики та громадянської освіти; уміння працювати з інформацією, дотримуватися правил безпеки та виконувати практичні інструкції.

Дисципліна інтегрує знання соціальної і здоров'язбережувальної, інформатичної, природничої та технологічної освітніх галузей. Навчання має практичну, тренінгову та діяльнісну спрямованість.

Студент повинен **знати:** види та ознаки надзвичайних ситуацій; основні ризики для цивільного населення; правила поведінки під час обстрілів і евакуації; правила безпечної поведінки при загрозі вибухонебезпечних предметів; основні ознаки ядерних, хімічних і біологічних загроз; засоби захисту; види стресових реакцій та прийоми саморегуляції; основи виживання та життєзабезпечення.

Студент повинен **вміти:** оцінювати ризики; знаходити й критично аналізувати інформацію; обирати безпечну модель поведінки; діяти за алгоритмами під час обстрілів та евакуації; безпечно поводитися при виявленні підозрілих предметів; використовувати доступні засоби захисту відповідно до інструкцій; застосовувати прийоми саморегуляції та емоційної підтримки; планувати автономне перебування та базове життєзабезпечення в екстремальних умовах.

Перелік компетентностей здобувача фахової передвищої освіти:

ЗК.02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК.03 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК.09. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. Виявляти готовність до національного спротиву та захисту Батьківщини, усвідомлення суспільної значущості військової служби та повага до неї.

Спеціальні:

СК.14. Здатність оцінювати і враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні чинники, що впливають на сферу професійної діяльності.

Програмні результати навчання

РН.12 Поєднувати теорію і практику, знаходити та обґрунтовувати шляхи рішення типових задач у професійній діяльності з урахуванням виробничих інтересів.

РН.17. Знати та усвідомлювати вплив технічних рішень комп’ютерної інженерії в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті.

РН.21. Розуміти сутність, правові засади та складові національного спротиву, демонструвати готовність до захисту національних інтересів, незалежності та територіальної цілісності України

2. Опис навчальної дисципліни

2.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни **“ Цивільна безпека та захист у кризових ситуаціях ”**						
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Модулів	
Денна	2	3-4	3	90	2	**ЗАЛІК**

2.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

№ за/п	Назви модулів і тем	Кількість годин						
		денна форма						
		УСЬОГО	у тому числі:					
			лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
МОДУЛЬ І. ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ В КРИЗОВИХ УМОВАХ								
1	**Тема 1.** Надзвичайні ситуації: причини виникнення, класифікація та ознаки. Воєнний стан.	**6**	2	–	2	–	–	2
2	**Тема 2.** Моніторинг інформації, оцінювання ризиків та прогнозування наслідків небезпечних ситуацій.	**6**	1	–	2	–	–	3
3	**Тема 3.** Поведінка цивільного населення в умовах наближення бойових дій.	**6**	1	–	2	–	–	3
4	**Тема 4.** Дії під час стрілецького обстрілу, авіаційного та ракетного нальоту, артилерійського обстрілу.	**6**	2	–	2	–	–	2
5	**Тема 5.** Евакуація цивільного населення в умовах наближення бойових дій та із зони бойових дій.	**6**	2	–	2	–	–	2
6	**Тема 6.** Вибухонебезпечні предмети: попередження ризиків та безпечна поведінка.	**6**	2	–	2	–	–	2
7	**Тема 7.** Ядерні, хімічні та біологічні загрози. Захисні властивості споруд, техніки та місцевості. Засоби захисту.	**6**	2	–	2	–	–	2

8	**Тема 8.** Терористичні акти: види, ризики та порядок дій.	**6**	1	–	2	–	–	3
9	**Тема 9.** Психологічна стійкість та саморегуляція під час надзвичайних ситуацій.	**6**	2	–	2	–	–	2
	Разом (за модулем 1)	**54**	15	–	18	–	–	21
	МОДУЛЬ ІІ. ВИЖИВАННЯ ТА ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ							
10	**Тема 10.** Само- та взаємодопомога при гострих стресових реакціях.	**6**	1		2			3
11	**Тема 11.** Основи та принципи виживання в екстремальних умовах.	**6**	1		2			3
12	**Тема 12.** Забезпечення життєдіяльності в екстремальних умовах.	**6**	1		2			3
13	**Тема 13.** Тривожний наплічник. Одяг та засоби для перебування в екстремальних умовах.	**6**	1		2			3
14	**Тема 14.** Укриття: вибір місця, обладнання та підтримання життєзабезпечення.	**6**	2		2			2
15	**Тема 15.** Моделювання алгоритмів безпечної поведінки в кризових ситуаціях.	**6**	1		2			3
	Разом (за модулем 2)	**36**	**7**	**–**	**12**	**–**	**–**	**17**
	Усього за курс	**90**	**22**	**–**	**30**	**–**	**–**	**38**

3. Теми лекційних занять

Тема 1. Надзвичайні ситуації: причини виникнення, класифікація та ознаки. Воєнний стан.

План

1. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.
2. Ознаки небезпечних і кризових ситуацій. Прогнозовані та непрогнозовані ситуації воєнного походження.
3. Воєнний стан: особливості безпечної поведінки цивільного населення.
4. Основні служби, що надають компетентну та фахову допомогу.

Тема 2. Моніторинг інформації, оцінювання ризиків та прогнозування наслідків небезпечних ситуацій.

План

1. Джерела інформації про небезпеки та правила їх критичного сприймання.
2. Моніторинг і аналіз інформації для прогнозування наслідків небезпечних ситуацій.
3. Визначення ймовірних ризиків в умовах невизначеності.
4. Моделювання розвитку небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального та воєнного характеру.

Тема 3. Поведінка цивільного населення в умовах наближення бойових дій.

План

1. Порядок підготовки до можливого погіршення безпекової ситуації.
2. Вибір безпечної моделі поведінки в умовах невизначеності.
3. Алгоритм дій під час загроз воєнного характеру.
4. Оцінювання власних можливостей, ресурсів та обмежень.

Тема 4. Дії під час стрілецького обстрілу, авіаційного та ракетного нальоту, артилерійського обстрілу.

План

1. Правила поведінки під час сигналу повітряної тривоги.
2. Вибір і використання безпечного місця/укриття.
3. Дії під час стрілецького, артилерійського, авіаційного та ракетного обстрілу.

4. Алгоритми безпечної поведінки після припинення обстрілу.

Тема 5. Евакуація цивільного населення в умовах наближення бойових дій та із зони бойових дій.

План

1. Види та організація евакуації.

2. Підготовка до евакуації та формування індивідуального плану дій.

3. Вибір безпечного маршруту, порядок пересування та взаємодія з відповідними службами.

4. Дії під час евакуації дітей, літніх людей та осіб з інвалідністю.

Тема 6. Вибухонебезпечні предмети: попередження ризиків та безпечна поведінка.

План

1. Основні ризики, пов’язані з мінами та вибухонебезпечними предметами.

2. Ознаки потенційно небезпечних ділянок.

3. Алгоритм дій при виявленні підозрілого предмета.

4. Заборонені дії та порядок повідомлення відповідних служб.

Тема 7. Ядерні, хімічні та біологічні загрози. Захисні властивості споруд, техніки та місцевості. Засоби захисту**.**

План

1. Властивості та ознаки застосування ядерної зброї, хімічної атаки і бойових біологічних речовин.

2. Захисні властивості споруд, техніки та місцевості.

3. Засоби індивідуального захисту органів дихання, шкіри та очей.

4. Правила поведінки при радіаційному, хімічному та біологічному забрудненні.

Тема 8. Терористичні акти: види, ризики та порядок дій.

План

1. Види терористичних актів та способи дій терористів.

2. Розпізнавання небезпечних ситуацій і оцінювання ризиків.

3. Порядок дій під час терористичного акту та після його завершення.

4. Взаємодія з екстреними службами.

Тема 9. Психологічна стійкість та саморегуляція під час надзвичайних ситуацій.

План

1. Психологічна стійкість як складова безпечної поведінки.
2. Стресові реакції та їх прояви.
3. Прийоми саморегуляції в кризових ситуаціях.
4. Виявлення власних ресурсів і меж можливостей.

Тема 10. Само- та взаємодопомога при гострих стресових реакціях.

План

1. Панічний напад, тривога, істерика, ступор, апатія.
2. Прояви гніву, злості та агресії.
3. Прийоми емоційної підтримки інших осіб.
4. Безпечна комунікація та алгоритми допомоги у кризовій ситуації.

Тема 11. Основи та принципи виживання в екстремальних умовах.

План

1. Матеріальна, фізична та психологічна підготовка до перебування в екстремальних умовах.
2. Пріоритети виживання та оцінювання обстановки.
3. План виживання та вибір стратегії поведінки.
4. Безпечне переміщення та організація побуту в екстремальних умовах.

Тема 12. Забезпечення життєдіяльності в екстремальних умовах.

План

1. Добування та очищення води.
2. Добування і безпечне використання вогню.
3. Організація харчування та зберігання запасів.
4. Базове забезпечення ліками та засобами першої допомоги.

Тема 13. Тривожний наплічник. Одяг та засоби для перебування в екстремальних умовах.

План

1. Призначення та склад тривожного рюкзака.
2. Вибір одягу і спорядження залежно від кліматичних умов.
3. Індивідуальні запаси води, їжі, засобів гігієни та зв’язку.

4. Практичне формування набору для автономного перебування.

Тема 14. Укриття: вибір місця, обладнання та підтримання життєзабезпечення.

План

1. Вибір безпечного місця для укриття.
2. Види та базові принципи облаштування укриттів.
3. Підтримання життєзабезпечення в укритті.
4. Гігієнічні правила і норми в умовах невизначеності.

Тема 15. Моделювання алгоритмів безпечної поведінки в кризових ситуаціях. Підсумкове тренінгове заняття.

План

1. Аналіз ситуації та визначення основних ризиків.
2. Вибір і обґрунтування стратегії безпечної поведінки.
3. Моделювання алгоритму дій під час надзвичайної ситуації.
4. Презентація стратегії безпечної поведінки та підсумкове практичне відпрацювання.

Примітка. Контроль виконання завдань, винесених на підготовку до лекційних занять та опрацювання лекційного матеріалу, здійснюється в межах модульного контролю. Однією з опор для опрацювання лекційного матеріалу є конспект лекцій, що ведеться студентами. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретний модуль.

4. Теми практичних занять

Тема: Оцінювання ризиків у надзвичайних ситуаціях. Моделювання безпечної поведінки.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Тема: Алгоритми дій під час обстрілу та евакуації цивільного населення.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Тема: Розпізнавання ризиків від вибухонебезпечних предметів. Засоби захисту та правила укриття.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Тема: Вибір та облаштування безпечного укриття. Планування життєзабезпечення.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Тема: Психологічна саморегуляція. Само- та взаємодопомога в стресових ситуаціях.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Тема: Розпізнавання дезінформації та маніпуляцій. Перевірка джерел і базові правила кібербезпеки.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Тема: Практичне відпрацювання алгоритмів домедичної допомоги: критична кровотеча, турнікет, тампонування, дихальні шляхи, MARCH.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Тема: Комплектація тривожного наплічника. Практичні способи добування вогню, очищення води, облаштування укриття, в’язання вузлів.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Тема: Орієнтування на місцевості. Побудова безпечного маршруту та моделювання виходу з кризової ситуації.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

Примітка. Контроль виконання завдань, винесених на підготовку до практичних занять здійснюється в межах відповідного заняття. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретне заняття.

5. Самостійна робота

Принципи організації самостійної роботи студентів

– використання міждисциплінарних зв’язків з уже вивченими курсами;
– робота з фрагментами першоджерел, зокрема, й англомовними;
– втілення результатів виконання роботи у різних формах творчих завдань;
– діалогічність і ідейний взаємообмін (зокрема, позаурочний) студентів щодо змісту самосійної роботи; взаємне збагачення студентами знань одне одного через представлення власних тематичних траєкторій.

Тема 1

Складання пам’ятки «Мої дії при виникненні НС»;

Тема 2

Порівняння офіційних джерел інформації та виявлення ознак недостовірного повідомлення;

Тема 3

Розроблення особистого плану підготовки до погіршення безпекової ситуації;

Тема 4

Підготовка пам’ятки «Дії під час обстрілу»;

Тема 5

Складання індивідуального маршруту евакуації;

Тема 6

Підготовка пам’ятки «Побачив підозрілий предмет: що робити?»;

Тема 7

Опрацювання правил використання засобів індивідуального захисту за офіційними інструкціями;

Тема 8

Аналіз типових ризиків під час терористичних актів та способів їх зменшення;

Тема 9

Підготовка переліку прийомів саморегуляції;

Тема 10

Рекомендації щодо емоційної підтримки людини в кризовому стані;

Тема 11

Розроблення плану автономного перебування на 24–72 години;

Тема 12

Складання переліку мінімальних запасів води, харчування, ліків та засобів гігієни;

Тема 13

Обґрунтування складу тривожного наплічника для конкретної ситуації;

Тема 14

Схематичне зображення безпечного укриття та засобів його життєзабезпечення;

Тема 15

Підготовка комплексного алгоритму дій у змодельованій кризовій ситуації.

Примітка. Контроль виконання завдань, винесених на самостійне опрацювання, здійснюється в межах модульного контролю і передбачає перевірку конспекту, розв’язаних завдань, створеного проєкту чи навчально-дослідного завдання. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретний модуль.

6. Система контролю та оцінювання

6.1. Види та форми контролю

Поточний контроль	Види контролю	Форма контролю	Підсумковий контроль	Форма контролю
Лекційні заняття	Тести, усне опитування, аналіз ситуацій	Виконання завдань під час занять	Залік	Залікова підсумкова робота / комплексне практичне завдання
Практичні заняття	Практичні завдання, ситуативні вправи, тренінги	Демонстрація алгоритмів дій та обґрунтування рішень	Залік	Підсумкове тренінгове заняття
Самостійна робота	Індивідуальні завдання, пам’ятки, алгоритми, мініпроєкти	Подання та презентація результатів	Залік	Оцінювання сформованих результатів навчання

Поточний контроль спрямований на перевірку засвоєння понять, правил і алгоритмів безпечної поведінки та на оцінювання практичного застосування знань у змодельованих ситуаціях. Під час практичних занять оцінюються правильність виконання алгоритму, дотримання правил безпеки, здатність оцінити ризики та обґрунтувати рішення.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

6.2. Засоби оцінювання

- тестові завдання;
- ситуативні завдання та кейси;
- практичні тренінгові вправи;
- індивідуальні завдання;
- пам’ятки та алгоритми безпечної поведінки;
- презентації/мініпроєкти;
- комплексне підсумкове практичне завдання.

6.3. Розподіл балів

Вид діяльності	Кількість балів
Поточна робота за темами (15 тем × 2 бали)	**30**
Самостійна робота	**20**
Підсумковий контроль	**50**
Разом	**100**

6.4. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	**A**	*Зараховано*
80-89	**B**	
70-79	**C**	
60-69	**D**	
50-59	**E**	
35-49	**FX**	*Не зараховано* з можливістю повторного складання
0-34	**F**	*Не зараховано* з обов’язковим самостійним повторним вивченням дисципліни

6.5. Критерії оцінювання

Показник	Оцінка ЄКТС	Характеристика
90-100	**A**	студент/студентка правильно та самостійно визначає ризики, обирає безпечний алгоритм, обґрунтовує рішення, практично демонструє набуті навички та критично оцінює інформацію.
80-89	**B**	правильне виконання більшості завдань, незначні неточності, здатність самостійно застосовувати алгоритми в типових ситуаціях.
70-79	**C**	достатнє розуміння матеріалу та виконання практичних завдань із окремими неточностями.
60-69	**D**	фрагментарне, але загалом достатнє розуміння основних правил безпечної поведінки; завдання виконується за зразком.
50–59	**E**	мінімально достатні знання, значна потреба в допомозі під час виконання практичних завдань.
35-49	**FX**	результати навчання не досягнуті знання та навички нижчі мінімально необхідного рівня
0-34	**F**	знання та навички відсутні або перебувають на критично низькому рівні, завдання не виконані, обов’язкові результати навчання не досягнуті; необхідне повторне проходження навчального курсу.

7. Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ВСП «Фаховий коледж ЧНУ»:

- Етичний кодекс Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»
- Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж Чернівецького національного університеті імені Юрія Федьковича»
- Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича

Використання здобувачами фахової передвишої освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з порушенням інших вимог академічної доброчесності;

8. Рекомендовані джерела

8.1. Нормативно-правові акти

1. **Кодекс цивільного захисту України** : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI (зі змінами та доповненнями).
2. **Закон України «Про національну безпеку України»** від 21.06.2018 № 2469-VIII.
3. **Закон України «Про правовий режим воєнного стану»** від 12.05.2015 № 389-VIII.
4. **Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»** від 16.03.2000 № 1550-III.
5. **Закон України «Про охорону праці»** від 14.10.1992 № 2694-XII.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
7. Наказ МОН України від 14.04.2026 № 615 «Про деякі питання викладання навчального предмета "Захист України"».

8.2. Основна література

1. О.І. Запорожець, В.О. Михайлюк, Б.Д. Халмурадов, А. В. Русаловський, Н. В. Кулалаєва Цивільний захист : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 488 с.
2. Безпека життєдіяльності та цивільний захист [Електронний ресурс]: підручник / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові данні. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 267 с.
3. Навчальний посібник з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»: навч. посіб. Дніпро: ПП Вахмістров О.Є., 2022. 148 с.
4. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: О. І. Полукаров. – Електронні текстові данні. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 148 с.
5. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / П. Б. Волянський, А. М. Гринзовський, С. О. Гур'єв та ін. ; за заг. ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 224 с.
6. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

8.3. Допоміжна література та методичні матеріали

1. **Захист України. Профільний рівень** : підручник для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти / [А. А. Гудима, К. О. Пашко, І. М. Ґарасимів, М. М. Фірман]. Тернопіль : Астон, 2024.
2. **Рекомендації ДСНС України щодо дій населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру та кризових станів**. Київ : Державна служба України з надзвичайних ситуацій, 2023.
3. **Алгоритми надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних станів (TCCC / MARCH)** : навчально-методичний посібник для здобувачів освіти. Київ : МОЗ України / ДСНС, 2023. 112 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Офіційний вебпортал **Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України)**. — URL: https://dsns.gov.ua
2. Освітній портал **«Абетка безпеки ДСНС»** (інтерактивні інструкції та правила поведінки в умовах НС). — URL: https://bezpeka.dsns.gov.ua/
3. Офіційний сайт **Міністерства оборони України** (розділи цивільно-військового співробітництва та підготовки). — URL: https://mod.gov.ua
4. Платформа **Всеукраїнська школа онлайн** (розділи з курсу «Захист України» та «Безпека життєдіяльності»). — URL: https://lms.e-school.net.ua